

A Katolikus Egyház elveszítette a Szent iránti érzékét

Sarah bíboros segélykiáltása – Exkluzív interjú az Istentiszteleti és Szentségi Fegyelmi Kongregáció prefektusával

Robert Sarah bíboros azt mondta, hogy a pán-amazóniai régió püspökeinek szinódusa, mely a püspökök regionális gyűlése, nem az a fórum, ahol meg kell vitatni a papi cölibátust – ez a téma „elviselhetetlen” a modern világ számára, mert „néhány nyugati már nem tolerálja a kereszt botrányát.”

Ez a téma egy azok közül, amit az Istentiszteleti és Szentségi Fegyelmi Kongregáció prefektusával folytatott exkluzív interjúban érintenek, amit a National Catholic Register római tudósítója készített a bíborossal, aki úgy döntött, hogy megírja *A nap már lemenőben van* című legújabb könyvét (*a magyar kiadás hamarosan várható Dr. Barsi Balázs atya fordításában. A szerk.*).

Sarah foglalkozik a jelenlegi válsággal az Egyházban és a társadalomban, és úgy véli, hogy ezt elsősorban az ateizmus vezérli, hogy nem Istent helyezzük életünk középpontjába, valamint egy túltengő vágyakozás, hogy erőltessük „a személyes véleményt, mint igazságot.” Azok, akik bejelentik a „forradalmakat és a radikális változásokat”, ahogy figyelmeztet, „hamis proféták”, nem „a nyáj javát keresik.”

A guineai bíboros azt is elmagyarázza, hogy Afrika kegyelme, hogy „Isten gyermeke” marad, tárgyalja a liturgikus reform pozitív és negatív hatásait, és azt mondja, hogy egy „démon” a mi „spirituális halálunkat akarja”, emiatt egyesek megtiltják a szentmisét a római rítus rendkívüli formájában. „Hogyan ne lepődjünk meg és ne legyünk mélységesen felháborodva azon, hogy ami tegnap szabály volt, az ma tilos?” - kérdi, és sürgeti, hogy „távolodjunk el a dialektikus ellentétektől.”

Mi az elsődleges aggodalom, amit szeretne eljuttatni az olvasókhöz a könyv által?

Ne értse félre ezt a könyvet. Nem fejték ki személyes téziseket és nem folytatok tudományos kutatást. Ez a könyv egy kiáltás a szívemből, papként és pásztorként.

Sokat szenvedek annak látványától, hogy az Egyházat darabokra szaggatják, és nagy a zűrzavar. Nagyon szenvedek attól, hogy az Evangéliumot és a katolikus tanítást figyelmen kívül hagyják, hogy az Eucharisziát semmibe veszik vagy meggyalázzák. Oly sokat szenvedek attól, hogy látom az elhagyatott és kedvetlen papokat, és szemtanúja vagyok azoknak, akiknek a hite langyossá válik.

Hanyaglik az a hit, hogy az Eucharisziában Jézus ténylegesen jelen van, és ez az Egyház jelenlegi válságának és hanyatlásának középpontja, különösen Nyugaton. Mi, püspökök, papok és laikus hívek vagyunk felelősek a hit válságáért, az Egyház válságáért, a papi válságért és a Nyugat elkereszténytelenedéséért. Georges Bernanos írta a háború előtt: „folyamatosan ismétljük, a tehetetlenség, lustaság vagy büszkeség könnyeivel, hogy a világ elkereszténytelenedik. De a világ nem kapta meg Krisztust - *non pro mundo rogo* -, mi kaptuk meg Őt Őmiatta; a mi szívünkben vonul vissza Isten, mi vagyunk azok, akik magunkat elkereszténytelenítjük, szájalmas!” (Nous Autres, Français, „Mi, franciák” - in Scandale de la Vérité, „Az Igazság botránya”, Points /Seuil, 1984).

Meg akartam nyitni a szívemet, és megosztani a bizonyosságot: a mély válság, amit az Egyház átél a világban, különösen Nyugaton, az az Istenről való megfélekedés gyümölcse. Ha nem Isten az első, akkor minden más összeomlik. Minden antropológiai, politikai, társadalmi, kulturális, geopolitikai válság gyökerénél az áll, hogy megfélekedünk Isten elsőbbségéről. Ahogy XVI. Benedek pápa [mondta](#) egy a kultúra világával való találkozó során (Collège des Bernardins, 2008. szeptember. 12), „a *'quaerere Deum'* - 'Isten keresése', a tény, hogy figyelmet fordítunk Isten alapvető realitására, az a központi tengely, melyre minden civilizáció és kultúra épül. Ami megalapította Európa kultúráját - az Isten keresése, valamint a hajlandóság, hogy az ember hagyja magát megtalálni Általa, figyelni Rá - még ma

is minden igaz kultúra alapja, valamint az emberiség túlélésének nélkülözhetetlen feltétele. Mert Isten visszautasítása vagy a Vele szembeni teljes közöny végzetes az ember számára.”

Megpróbáltam megmutatni ebben a könyvben, hogy minden jelenlegi krízis közös gyökere megtalálható ebben a híg ateizmusban, ami anélkül, hogy tagadná Istent, úgy él a gyakorlatban, mintha Ő nem is létezne.

A könyvem végén erről a méregről beszélek, aminek mindannyian áldozatai vagyunk: a híg ateizmusról. Beszívárog mindenbe, még a papi beszédeinkbe is. Abban nyilvánul meg, hogy a hit mentén a radikálisan pogány és világi gondolkodás- és életmódot fogad be. Az első változást a szívünkben kell megtenni. Abból áll, hogy többé nem paktálunk le hazugságokkal. A hit egyrészt az a kincs, amit meg akarunk védeni, másrészt erő, ami lehetővé teszi, hogy megvédjük azt.

Ez a mozgalom, ami abból áll, hogy „félretesszük Istent”, ami Istent másodlagos valósággá teszi, elérte a papok és püspökök szívét.

Isten immár nem az életük, gondolataik és cselekedeteik középpontját foglalja el. Az imaélet már nincs központi helyen. Meggyőződésem, hogy a papoknak saját életük által kell Isten központi szerepét hirdetni. Az Egyház, ahol a pap már nem hordozza ezt az üzenetet, egy beteg Egyház. Egy pap életének azt kell hirdetnie a világ számára, hogy „Isten egyedül elég”, ez az ima, ez az intim és személyes kapcsolat az életének a középpontja. Ez a papi cölibátus mélyebb oka.

Isten elfelejtésének első és legsúlyosabb megnyilvánulása a papok szekularizált életmódja. Ők az elsők, akiknek terjeszteniük kell az Örömhírt. Ha a személyes életük nem tükrözi ezt, akkor a gyakorlati ateizmus elterjed az egész Egyházban és a társadalomban.

Azt hiszem, fordulóponthoz értünk az Egyház történetében. Igen, az Egyháznak mélyreható és radikális reformra van szüksége, aminek az életvitel és a papok életmódjának reformjával kell kezdődnie. Az Egyház önmagában szent. De mi akadályozzuk meg bűneinkkel és világi aggodalmainkkal, hogy ez a szentség ragyogjon.

Itt az ideje, hogy eldobjuk ezeket a terheket, és végre úgy jelenjen meg az Egyház, ahogy Isten azt megformálta. Néha úgy vélik, hogy az Egyház történelmét strukturális reformok jellemzik. Biztos vagyok abban, hogy a szentek azok, akik megváltoztatják a történelmet. A struktúrák ezt követik, és csak állandósítják a szentek tetteit.

A remény fogalma alapvető eleme az Ön munkájának, annak ellenére, hogy a könyv címe zord, és aggasztó észrevételei vannak nyugati civilizációnk állapotáról. Még mindig lát okot a reményre a mi világunkban?

A címe sötét, de valóságos. Valóban látjuk az egész nyugati civilizáció összeomlását. 1978-ban, a filozófus John Senior megjelentette könyvét a [keresztény kultúra haláláról](#). Mint a negyedik századi rómaiak, mi is látjuk, ahogy a barbárok átveszik a hatalmat. De ezúttal a barbárok nem kívülről támadnak a városokra. A barbárok bent vannak. Ők azok az egyének, akik megtagadják saját emberi természetüket, akik szégyellik, hogy korlátozott teremtmények, akik apa és örökség nélküli Demiurgoszként szeretnek gondolni magukra. Ez az igazi barbárság. Ezzel szemben a civilizált ember büszke és boldog arra, hogy örökös lehet.

Meggyőztük kortársainkat arról, hogy ahhoz, hogy szabadok legyünk, nem függhetünk senkitől. Ez egy tragikus hiba. A nyugatiak meg vannak győződve arról, hogy a részesülés ellentétes a személy méltóságával. Azonban a civilizált ember alapvetően örökös; megkapja a történelmet, a vallást, a nyelvet, a kultúrát, a nevet, a családot.

Ha visszautasítjuk, hogy csatlakozzunk a függőség, az örökség és a származás hálózatához, arra kárhozzatjuk magunkat, hogy belépünk az önellátó gazdaság versenyének csupasz dzsungelébe. Mivel nem hajlandó elfogadni magát örökösként, az ember a liberális globalizáció poklára kárhozzatja magát, ahol az egyéni érdekek ütköznek kizárólag a profit-bármí-áron törvénye alapján.

A könyvem címe azonban a remény fényét is tartalmazza, mert az emmauszi tanítványok Lukács evangéliumában írt petíciójából származik: „*Maradj velünk, mert esteledik, és a nap már lemenőben van.*” (24,29). Tudjuk, hogy Jézus végül kinyilatkoztatja önmagát.

Reményünk első oka ezért maga Isten. Soha nem hagy el minket! Szilárdan hiszünk az ígéretében. A pokol kapui sem vesznek erőt a Szent Katolikus Egyház fölött. Mindig Ő lesz a megváltás bárkája. Mindig lesz elég fény annak, aki tiszta szívvel keresi az igazságot.

Még ha úgy is tűnik, hogy minden elpusztul, látjuk az újjászületés fénylő magvait kibontakozni. Szeretném megemlíteni a rejtett szenteket, akik hordozzák az Egyházat, különösen a vallásgyakorlók, akik minden nap Istent helyezik életük középpontjába. A kolostorok a remény szigetei. Úgy tűnik, hogy az Egyház vitalitása menedéket talált ott, mintha oázisok lennének a sivatag közepén — de azok a katolikus családok is, akik konkrétan az élet Evangéliumát élik, miközben a világ megveti őket.

A keresztény szülők korunk rejtett hősei, századunk mártírjai. Végül, szeretnék tisztelni annyi hithű és névtelen pap előtt, akik az áldozathozatalt az oltárnál teszik meg, életük középpontjaként és értelmeként. Azáltal, hogy a szentmise áldozatot naponta felajánlják hódolattal és szeretettel, hordozzák az Egyházat anélkül, hogy tudnának erről.

Hogyan egészíti ki ez a könyv az előző két kötetet (Isten vagy a semmi, A csend ereje)? Ez mit ad ahhoz a kettőhöz?

Az Isten vagy a semmi könyvben meg akartam köszönni Istennek, hogy beavatkozott az életembe. Azt szeretném, hogy sikerüljön Istent életünk, gondolataink, tetteink középpontjába helyezni, az egyetlen helyre, amit el kell elfoglalnia, hogy keresztény utazásunk keringeni tudjon ezen szikla körül, amelyre minden ember alapozza és építi saját magát, „*elérve Krisztus teljessége életkorának mértékére*” (1d Ef 4,13).

A Csend ereje olyan, mint egy spirituális bizalom. Nem csatlakozhatunk Istenhez; csak a csendben maradhatunk Őbenne.

Ez az utolsó könyv egy szintézis. Próbálok pontosan leírni a jelenlegi helyzetet, és leírni a kiváltó okokat. Ez az utolsó könyv jelzi a komoly emberi és lelki következményeket, amikor az ember elhagyja Istent. Ugyanakkor *A nap már lemenőben* határozottan megerősíti, hogy Isten nem hagyja el az embert, még akkor sem, ha az ember elrejtőzik a cserjék mögött a kertben, mint Ádám. Isten elindul megkeresni őt, és megtalálja őt, ez a jövő reményének szikrája.

Az utóbbi években az Egyház számos vitát szenvedett el, ahol némelyek szerint egyházi vezetők megkérdőjelezték az Egyház erkölcsi tanítását, pl. az Amoris Laetitia (a szerelem öröme), II. János Pál magisztériumának figyelmen kívül hagyása (amit a II. János Pál Pápai Intézet nemrégiben egyértelműen módosított), a Humanae Vitae aláásása és a halálbüntetés felülvizsgálata, hogy csak néhányat említsünk. Miért történik ez, és kell-e a hívőknek aggódniuk?

Egy igazi kakofóniával nézünk szembe a püspökök és papok részéről. Mindenki igazságként akarja elfogadtatni személyes véleményét. De csak egy igazság van: Krisztus és az Ő tanítása. Hogyan tudna megváltozni az Egyház doktrínája? Az Evangélium nem változik. Még mindig ugyanaz. Egységünket nem építhetjük divatos vélemények köré.

A zsidóknak írt levél azt mondja: „*Jézus Krisztus ugyanaz tegnap, ma és mindörökké. Ne hagyjátok, hogy különféle megtévesztő tanítások félrevezessenek benneteket. Mert jó, ha az ember kegyelemmel erősíti a szívét, ahelyett, hogy (áldozati) ételekkel erősítené, amelyek azoknak sem használtak, akik éltek velük.*” (Zsid 13,8-9) – „az én doktrínám” miatt, mondja Jézus. „*Tanításom nem tőlem való, hanem attól, aki küldött.*” (Jn 7,16). Isten maga gyakran ismétli meg nekünk: „*Szövetségemet nem szegem meg, ajkam szózatát nem másítom meg. Ahogyan szent vagyok s ahogy megesküdtem, Dávidnak hazudni biztosan nem fogok.*” (Zsolt 89,35-36).

Néhányan az *Amoris Laetitia*-t használják fel arra, hogy ellenkezzenek II. János Pál nagy tanításaival. Tévednek. Ami tegnap igaz volt, ma is igaz marad. Szilárdan ragaszkodnunk kell ahhoz, amit XVI. Benedek a folytonosság hermeneutikájának nevezett. A hit egysége magában foglalja a magisztérium térben és időben való egységét. Amikor új tanítást kapunk, azt mindig az előző tanítással összhangban kell értelmezni.

Ha szakadást okozunk, megtörjük az Egyház egységét. Azok, akik hangosan forradalmakat és radikális változásokat jelentenek be, hamis próféták. Nem a nyáj javát keresik. A média népszerűségét keresik az isteni igazság árán. Ne legyünk lenyűgözve. Csak az igazság tesz szabaddá bennünket. Bizakodnunk kell. Az Egyház magisztériuma soha nem mond ellent önmagának.

Amikor vihar tombol, oda kell a horgonyt kötni, ami stabil. Ne loholjunk divatos újdonságok után, melyek elhalványulhatnak, mielőtt meg tudnánk ragadni őket.

Mennyire van meggyőződve arról, mint egyes kritikusok, hogy a zsinat utáni liturgiai reformok vezettek a jelenlegi válsághoz az Egyházban, melyről a könyvében is szól?

Úgy hiszem, hogy XVI. Benedek tanítása ragyogó ebben a kérdésben. Nemrégén azt merte leírni, hogy a liturgia válsága áll az Egyház válságának középpontjában. Ha a liturgiában már nem helyezzük Istent a középpontba, akkor nem tesszük Őt az Egyház középpontjába sem. A liturgiát ünneplve az Egyház visszatér forrásához. Mindennek értelme az, hogy Istenhez forduljunk, hogy minden tekintet a keresztre irányuljon. Ha nem teszi, akkor magát helyezi a középpontba, hasznavehetetlenné válik. Úgy vélem, hogy a kereszttel felé irányuló tekintet, az irány elvesztése, szimbolikusan az Egyház válságának gyökere. A Zsinat mégis azt tanította, hogy „a liturgia elsősorban és mindenekelőtt az isteni Felség imádata.” Ebből egy lapos, emberi és énközpontú ünneplést csináltunk, egy baráti összejövetelt, ami önmagasztaló.

Ezért azonban nem a Zsinatot kell megkérdőjelezni, hanem az ideológiát, ami megszállta az egyházmegyéket, plébániákat, papokat és szemináriumokat a zsinatot követő években.

Azt hittük, a szent már elavult érték. De ez feltétlenül szükséges az Isten felé vezető utunkon. Szeretném idézni Romano Guardinit: „bíz Istenben; a közelség Hozzá és a bizalom Benne továbbra is gyenge és erőtlen, ha a személyes ismeret Isten kizárólagos felségéről és félelmetes szentségéről nem ellensúlyozza ezt” ([Elmélkedések mise előtt](#), 1936).

Ebben az értelemben az oltár, az azt körülvevő szent tér bagatellizálása egy lelki katasztrófa. Ha az oltár már nem az a szent küszöb, melyen túl Isten található, hogyan találhatnánk meg az Ő megközelítésének örömét? A világ, ami negligálja a szentet, egyhangú, lapos és szomorú világ. Azzal, hogy kifosztjuk liturgiánkat, kiábrándítjuk a világot, és tompa szomorúsággá redukáljuk a lelkeket.

Véleménye szerint a liturgiai reform mely aspektusai voltak pozitív vagy negatív hatással a hívőkre?

Fontos kiemelni azt a hatalmas előnyt, amit a bibliai szövegek legnagyobb választéka kínál az elmélkedéshez. Hasonlóképpen szükséges volt a nemzeti nyelv mérsékelt bevezetése.

Mindenekelőtt úgy gondolom, hogy a Zsinat egyik fontos tanítása, hogy foglalkozzanak a hívők elmélyült és teológiai részvételével. Sajnos azonban visszaéltek ezzel, és agitációra és aktivizmusra használták fel. Figyelmen kívül hagyták, hogy az emberek aktív részvétele nem abból áll, hogy szétszertjük a szerepeket és a funkciókat, hanem inkább abból, hogy bevezetjük a híveket a Húsvét misztériumának mélyébe, hogy elfogadhassák Jézus halálát és feltámadását egy sokkal autentikusabb és sugárzóbb keresztény élet által, ami az evangéliumi értékeken alapul.

Visszautasítani, mint az *opus Dei*-t, vagyis hogy a liturgiát „Isten munkájának” tekintsük, azt a kockázatot hordozza, hogy emberi művé alakítjuk át. Azután majd élvezzük a szabályok, opciók kitalálását, létrehozását és sokszorozását azt képzelve, hogy sok beszéddel és a szabályok és opciók sokszorozásával majd jobban meghallgatják [ezeket] (lásd Mt 6,7).

Úgy gondolom, hogy a [Sacrosanctum Concilium](#) egy fontos szöveg a liturgia mély és misztikus megértéséhez. Ki kellett szállnunk egy bizonyos skatulyázásból. Sajnálatos módon ezt egy rossz kreativitás váltotta fel, ami az isteni művet emberi valósággá alakítja át. A kortárs technikai mentalitás szeretné redukálni a liturgiát, egy hatékony pedagógiai tevékenységgé. E célból arra törekszünk, hogy a ceremóniák kedélyesek, vonzóak és barátságosak legyenek. De a liturgiának nincs pedagógiai értéke, kivéve azt, hogy teljes mértékben Isten dicsőítésére, Isten imádatára és az emberek megszentelésére rendeltetett.

Az aktív részvétel ebben a perspektívában azt jelenti, hogy magunkat szent megdöbbenésben találjuk, örömteli félelemben, ami elhallgattat bennünket az isteni Felség előtt. Ahhoz, hogy belépünk az istenibe, meg kell tagadnunk a kísértést, hogy megmaradjunk az emberiben.

Ebben az értelemben sajnálatos, hogy templomaink szentélye nem az Isten imádatára fenntartott hely, hogy világi ruhában lépünk be oda, hogy az emberiből az istenibe történő átmenetet nem jelzi egy építészeti határ. Hasonlóképpen, ha a zsinat tanítása szerint Krisztus jelen van az Igében, amikor hirdetik, sajnálatos, hogy a felolvasóknak nincs megfelelő ruházata, ami azt mutatná, hogy nem emberi szavakat, hanem Isten igéjét hirdetik.

Végül, ha a liturgia Krisztus műve, nem szükséges, hogy a pap elmondja saját észrevételeit. Nem a szabályok és lehetőségek sokasága, vagy az imák folyamatos megváltoztatása és a liturgikus kreativitás kiteljesedése tetszik Istennek, hanem a *metanoia*, életünk és viselkedésünk radikális megváltozása, amit súlyosan szennyez a bűn, és híg ateizmus jellemez.

Szükséges megjegyezni, hogy amikor a misekönyv felhatalmazást ad a közbevetésre, beavatkozásra, az nem lehet evilági és emberi diskurzus, sem pedig a jelenlegi események kommentárja, vagy világi üdvözlése a jelenlevőknek, hanem egy kis buzdítás, hogy belépjenek a misztériumba.

Semmi világi dolognak nincs helye a liturgikus cselekedetekben. Súlyos hiba lenne azt hinni, hogy a világi, látványos elemek ösztönzik a hívők részvételét. Ezek az elemek csak az emberi részvételt segítik, nem pedig a részvételt Krisztus vallásos és üdvözítő tevékenységében.

Látjuk ennek gyönyörű illusztrációját a zsinat előírásaiban. Míg a konstitúció [a Szent Liturgiáról] ismételten javasolta a tudatos és aktív részvételt, sőt a rítusok teljes körű ismeretét, a latin nyelvet ajánlja egy tételben, előírva, hogy „a hívek is képesek lehetnek elmondani vagy latinul együtt énekelni a mise szokásos részeit, melyek rájuk vonatkoznak.”

Valóban, a rítusok intelligenciája nem csak az emberi értelem munkája, melynek meg kell ragadnia, megérteni és elsajátítani mindent. A szent rítusok intelligenciája feltételezi a valódi részvételt abban, amit ezek a misztériumból kifejeznek. Ez az intelligencia a *sensus fidei*-é [természetes hitérzék – a szerk.], aki az élő hitet gyakorolja a szimbólumon keresztül, és aki jobban ismeri az összhangot, mint a koncepciót.

Krisztus passiója is egy liturgia; csak a hit pillantása tudja felfedezni a megváltás művét, amit szeretetből hajt végre. Az egyetlen dolog, amit az emberi ész meglát benne, az a halál kudarca és a kereszt horrorja. Belépni a tevékeny részvételbe (*participatio actuosa*) azt jelenti, hogy, mint az emmauszi tanítványok, hagyjuk magunkat megérinteni a kenyértörés által, hogy megértsük a Szentírást.

Ferenc pápa emlékeztetett bennünket nemrég, hogy a papnak nem kell magát „show-mester” szerepben láttatnia, hogy elnyerje a gyülekezet csodálatát. Éppen ellenkezőleg, részt kell vennie Krisztus cselekedeteiben, bele kell lépnie, eszközévé kell válnia. Ezért nem kell állandóan beszélnie, szembenézni a gyülekezettel, inkább Krisztus embereként (in *persona Christi*) kell eljárnia, és mennyegzői párbeszédbe bevonni a hívőket ebbe a részvételbe.

Ezért helyénvaló, hogy a bűnbánati rítus, a felajánlás és az eucharisztikus ima során mindenki együtt a kereszt felé forduljon, vagy még inkább Kelet felé, hogy kifejezzék

hajlandóságukat arra, hogy az Egyház által részt vegyenek a krisztusi imádat és megváltás munkájában.

Miért gondolja, hogy egyre több fiatal vonzódik a hagyományos liturgiához/a rendkívüli formához?

Nem hiszem, hanem látom, szemtanúja vagyok. Fiatalok biztosítottak arról, hogy teljes mértékben a „rendkívüli formát” részesítik előnyben, ami jobban nevelő hatású, és jobban ragaszkodik Isten elsőbbségéhez és központi helyéhez, a csendhez, a szent és isteni transzcendenciához. De mindenekelőtt, hogyan is érthetjük meg, hogyan ne lepődjünk és döbbenjünk meg azon, hogy ami tegnap még szabály volt, ma már tiltott? Nem igaz-e, hogy a rendkívüli forma megtiltása vagy gyanúba keveredése csak a mi fuldoklásunkat és spirituális halálunkat kívánó démontól eredhet?

Amikor a rendkívüli formát a II. vatikáni zsinat szellemében ünneplik, feltárul annak teljes gyümölcse: hogyan lepődhetünk meg azon, hogy a sok szentet hordozó liturgia továbbra is mosolyog az Istenre szomjazó fiatal lelkekre?

Mint XVI. Benedek, remélem, hogy a római rítus két formája kölcsönösen gazdagító lesz. Ez azt jelenti, hogy ki kell szállni egy hermeneutikai szakadástól. Mindkét formának ugyanaz a hite és teológiája. Ellenezni ezeket mélységes egyházi tévedés. Ez azt jelenti, hogy leromboljuk az Egyházat, ha kiszakítjuk a tradícióból, és elhítjük azt, hogy amit az Egyház szentnek tekintett a múltban, az most rossz, elfogadhatatlan. Micsoda megtévesztés és sértés ez minden szentnek, akik előttünk jártak! Micsoda látomás az Egyházzal.

El kell távolodnunk a dialektikus oppozícióktól. A Zsinat nem akart szakítani a tradíció által örökölt liturgikus formákkal, hanem éppen ellenkezőleg, még jobban belépni és teljes mértékben részt venni azokban.

A zsinati konstitúció kimondja, hogy „az elfogadott új formáknak valamilyen módon organikusan kell növekedniük a már létező formákból.”

Ezért helytelen lenne szembeállítani a Zsinatot az Egyház hagyományával. Ebben az értelemben szükséges, hogy azok, akik a rendkívüli formát ünneplik, ne ellenzékként, hanem a Sacrosanctum Concilium szellemében tegyék azt.

Szükségünk van a rendkívüli formára, hogy tudjuk, milyen szellemben ünnepljük a rendes formát. Ezzel szemben a rendkívüli forma megünneplését a Sacrosanctum Concilium utalásainak figyelembe vétele nélkül azt kockáztatjuk, hogy ezt a formát egy élettelen és jövő nélküli régészeti maradvánnyá redukáljuk.

Az is kívánatos lenne, hogy a misszálé egy későbbi kiadásának mellékletében szerepeljen a rendkívüli forma bűnbánati rítusa és a felajánlás annak hangsúlyozására, hogy a két liturgikus forma folyamatosan és szembenállás nélkül megvilágítja egymást.

Ha ebben a szellemben élünk, akkor a liturgia nem lesz többé a rivalizálás és kritika helye, és végül bevezet bennünket a nagy mennyei liturgiába.

Afrika számos részét, bár a liturgia gyakran hosszú, a dal, a tánc, a taps szabad kifejezése is jellemzi — némelyiket egyesek úgy írják le, mint visszaélést egy sokkal áhítatosabb, sötét, imádságos liturgiával. És mégis, az ortodoxia él és virul a kontinensen. Mivel magyarázza ezt?

Afrikában a hívők néha órákat gyalognak, hogy eljussanak misére. Éheznek az Evangéliumra és az Eucharisziára. Mérföldeket gyalognak, és misére mennek, hogy sokáig Istennel maradjanak, hogy meghallgassák a szavát, hogy a jelenléte táplálja őket. Odaadják Istennek az idejüket, az életüket, a fáradságukat és a szegénységüket. Istennek adják teljesen magukat és mindent, amijük van. És az az örömük, hogy mindent odaadtak Őneki.

Az örömük néha túlságosan is külsőségekben nyilvánul meg, az afrikaiaknak meg kell tanulniuk a bensőséget és a csendet. Meg kell tiltaniuk a tapsot és a sikoltást, aminek semmi köze Isten misztériumához; megszüntetni a beszédet, a folklórt, a túlradó szavakat, melyek akadályozzák a találkozást Istennel. Isten az ember csöndjében és bensőjében lakozik; az

ember szíve Isten temploma — mert tudom, hogy az afrikaiak tudják, hogyan kell térdre ereszkedni, és áldozni tisztelettel és hódolattal.

Hiszem, hogy az afrikaiak mélyen érzik azt, ami szent. Nem szégyelljük Istent imádni, azt kinyilvánítani, hogy tőle függünk. Mindenekelőtt az afrikaiak örömmel hagyják, hogy a hitet verseny vagy megkérdőjelezés nélkül tanítsák nekik. Hiszem, hogy Afrika kegyelme abban rejlik, hogy ismeri magát, és Isten gyermeke marad.

Hangsúlyozom ebben a könyvben, hogy a modern nyugati gondolkodás központi gondolata a gyermekség vagy az apaság elutasítása, ami alapvetően Isten elutasítása. A nyugati szívek mélyén mélységes lázadást érzek Isten kreatív atyasága ellen. Tőle kapjuk természetünket, mint férfi és nő. Ez elviselhetlenné vált a modern elmék számára.

A gender ideológia ördögi elutasítása annak, hogy szexuális természetünket Istentől kapjuk. A Nyugat nem hajlandó ezt elfogadni, csak azt fogadja el, amit saját maga épít. A transzhumanizmus a mozgalom végső képmása. Még az emberi természet is, mivel Isten ajándéka, elviselhetlenné válik a nyugati ember számára.

Ennek a lázadásnak ez a spirituális lényege. Ez a Sátán lázadása a kegyelem ajándéka ellen. Alapvetően úgy gondolom, hogy a nyugati ember elutasítja, hogy pusztán a kegyelem mentse meg. Elutasítja, hogy megváltsák, és egyedül saját maga akarja azt elvégezni. Az ENSZ által támogatott „nyugati értékek” Isten elutasításán alapulnak, amit az evangéliumi gazdag ifjúhoz hasonlítok. Isten ránézett a Nyugatra, és megszerette, mert nagyszerű dolgokat tett. Arra hívta a Nyugatot, hogy menjen tovább, de a Nyugat elfordult, inkább a gazdagságot választotta, amit csak magának köszönhetett. Az afrikaiak tudják, hogy szegények és kicsik Isten előtt. Büszkéek arra, hogy letérdelhetnek, boldogok, hogy egy mindenható Teremtőtől és Atyától függenek.

Az afrikai egyház közismert a közösségtudatáról, a megosztásról, a transzcendenciáról és a mágisztérium iránti tiszteletéről. Hogyan lehet ezeket az erőket legjobban arra használni, hogy mutassák előre az utat az egyetemes Egyház számára, különösen azokon a részeken, ahol a szekularizmus és a nihilizmus vert gyökeret?

A Nyugat volt a krízis gyökere. Tőle függ, hogy alkalmazza-e az ellenszert. Ehhez a kolostorok tapasztalataiból kell kiindulnunk. Ezek olyan helyek, ahol Isten egyszerűen és konkrétan az élet középpontja. Isten az emberi élet élete. Isten nélkül az ember egy olyan hatalmas és fenséges folyóhoz hasonlít, ami elvágta magát a saját forrásától. Előbb vagy utóbb ez a folyó kiszárad és végleg eltűnik.

Olyan helyeket kell teremtenünk, ahol virágozhatnak az erények. Itt az ideje, hogy visszanyerjük a non-konformizmus bátorságát. A keresztényeknek erősnek kell lenniük ahhoz, hogy oázisokat alkossanak, ahol levegőt lehet venni, ahol egyszerűen lehetséges a keresztény élet.

Hívom a keresztényeket, hogy nyissák meg az érdeknélküliség oázisait a diadalmas jövedelmezőség sivatagában. Igen, nem lehetsz egyedül a társadalom sivatagában Isten nélkül. Az a keresztény, aki egyedül marad, veszélyben van. Végül felfalják a kereskedő társadalom cápái.

A keresztényeknek a templomaik körüli közösségekben kell gyülekezniük. Újra fel kell fedezniük az intenzív, folyamatos és állhatatos imaélet rendkívüli fontosságát. Egy férfi, aki nem imádkozik, olyan, mint egy súlyos beteg, aki a karok, lábak teljes bénulásától szenved, és elvesztette a beszéd, hallás, látás képességét... Ez az ember el van vágva minden alapvető kapcsolattól. Halott ember. Hogy megújítsuk a kapcsolatunkat Istennel, hogy teljes életet éljünk, lélegeznünk kell.

Olyan helyeket kell teremtenünk, ahol a szív és az elme lélegezni tud, ahol a lélek nagyon konkrét módon fordulhat Istenhez. Közösségeinknek Istent kell életünk, liturgiánk és templomaink középpontjába helyezniük.

A hazugságok lavinájában meg kell találni azokat a helyeket, ahol az igazságot nem csak elmagyarázzák, de az megtapasztalható is. Ez egyszerűen csak az Evangélium megélésének a kérdése! Nem utópiaként gondolni rá, hanem konkrét módon megtapasztalni.

Sok országban úgy tűnik, hogy a népi jámborság elvesztése felgyorsította az elkeresztényietlenedés folyamatát, különösen a munkásosztály körében. Mivel magyarázza a vallásosság elvesztését?

Ebben a könyvben elmagyarázom, hogy egy „tisza” és intellektuális kereszténységről álmodtunk. Visszautasítottuk, hogy Isten testet öltjön az életünkben. A legszegényebbek az első áldozatok. Úgy vélem, hogy a hit és a vallásosság közötti hamis teológiai ellentét ennek a hibának a gyökere. A hit első megnyilvánulása a vallás gyakorlása. A rózsafüzért, a zarándoklatokat, a térden állva imádkozást, a szentek iránti tiszteletet, a böjtölést megvetették és kigúnyolták, mint félpogány gyakorlatokat. Manapság a húsvéti böjt, azaz az önmegtartóztatás és az ételmiszer megvonás 40 napja sokak számára csak a szertartásokban létezik. Ezt a gyakorlatot elhagytuk. Azonban még mindig van orvosi böjt a testi jólétünk miatt. Konkrét vallásos hozzáállás nélkül hitünk illúzióvá válhat.

Miért aggaszt a pánamazóniai szinódus olyan sok embert, köztük néhány elismert bíborost? Mi aggasztja Önt az október 6-27. közötti találkozójával kapcsolatban?

Azt hallottam, hogy néhány ember azt akarta, hogy ez a szinódus az egyetemes Egyház egyfajta laboratóriuma legyen, míg mások azt mondták, hogy a szinódus után semmi sem lesz ugyanaz, mint korábban. Ha ez igaz, akkor ez a megközelítés tisztességtelen és félrevezető. Ennek a szinódusnak van egy különleges és helyi célja: az Amazonas evangelizálása.

Attól tartok, hogy néhány nyugati ember lefoglalja ezt a közgyűlést ahhoz, hogy tovább vigye saját projektjeit. Különösen a házas férfiak felszentelésére, a női szolgálatok létrehozására vagy a laikusok számára a joghatóság biztosítására gondolok. Ezek a pontok az egyetemes Egyház struktúrájára vonatkoznak. Nem tárgyalhatók egy adott és helyi szinódusban. A tárgy fontossága megköveteli a világ összes püspökének komoly és megfontolt részvételét. Mégis nagyon keveseket hívnak meg erre a szinódusra. Egy adott szinódus előnyeinek kihasználása ahhoz, hogy ezeket az ideológiai projekteket bevezessék, méltánytalan manipuláció, tisztességtelen megtévesztés, Isten megsértése lenne, aki Egyházát vezeti, és aki rábízta a megváltási tervét [az Egyházra].

Ezen felül megdöbben és felháborít, hogy az amazonasi szegények szellemi szenvedését ürügyként használják a burzsoá és a világi kereszténységre jellemző projektek támogatására.

Én egy fiatal egyházból jövök. Ismertem a misszionáriusokat, akik faluról-falura járnak, hogy támogassák a katekumenátusokat. Az evangelizációt húsba vágó dolognak élttem meg. Tudom, hogy egy fiatal Egyháznak nincs szüksége házas papokra. Ellenkezőleg. Olyan papokra van szüksége, akik nekik adják a megélt kereszt tanúságát. Egy papnak a helye a kereszten van. Amikor a szentmisét ünnepli, egész életének a forrásánál van, vagyis a keresztnél.

A cölibátus az egyik konkrét útja annak, ahogy megélhetjük a kereszt misztériumát az életünkben. A cölibátus belevési a keresztet a testünkbe. Ezért elviselhetetlen a cölibátus a modern világ számára. A papi cölibátus botrány a modern [ember] számára, mert a „*keresztről szóló tanítás azoknak, akik elvesznek, balgaság*” (1Kor 1,18).

Egyes nyugatiak nem tolerálják tovább a kereszt botrányát. Azt hiszem, hogy elviselhetetlen gyalázat lett a számukra. Azért jönnek, hogy gyűlöljék a papságot és a cölibátust.

Úgy gondolom, hogy a püspököknek, papoknak és a hívőknek a világ minden táján fel kell izzaniuk, hogy kifejezzék szeretetüket a kereszt, a papság és a cölibátus iránt. Ezek a papság elleni támadások a leggazdagabbaktól származnak. Egyesek szerint mindenhatóak, mert ők finanszírozzák a szegényebb egyházakat. De nem szabad, hogy megijedjünk a hatalomtól és pénztől.

A térdelő ember hatalmasabb a világnál. Bevehetetlen mellvéd az ateizmus és az emberi örület ellen. A térdelő ember megremegteti a sátán büszkeségét. Mindannyian, akik az emberek szemében hatalom és befolyás nélküliek vagytok, de akik tudjátok, hogyan maradjatok térden Isten előtt, ne féljete azoktól, akik megfélemlíteni akarnak benneteket.

Ki kell építenünk az ima és az áldozathozatal mellvédjét, hogy egyetlen rés se sértse meg a katolikus papság szépségét. Meggyőződésem, hogy Ferenc pápa soha nem engedi meg a papság ilyen lerombolását. Amikor visszatért a panamai ifjúsági világnapról, január 27-én [azt mondta újságíróknak](#), idézve VI. Pál pápát: „Inkább az életemet adnám, mint megváltoztatni a cölibátus törvényét.” Hozzátette: „Ez egy bátor kifejezés, egy ennél sokkal bonyolultabb pillanatban (1968/1970)... Személy szerint úgy gondolom, hogy a cölibátus ajándék az Egyháznak. Másodszor, nem értek egyet az opcionális cölibátus engedélyezésével. Nem.”

(www.karizantikus.hu, 2019. november 7-9.)

(TCS XXV/1.)